

Fokbeleid op ED bij de Stabijin Nederland

Het huidige ED-beleid van de FAC beperkt het aantal combinatiemogelijkheden dusdanig dat de genendiversiteit in het geding komt. Of het gevoerde beleid werkt, staat al enige tijd ter discussie. Tijd om wat cijfers op een rijtje te zetten. Bijlage: Excel-bestand van alle combinaties wereldwijd sinds 1 januari 1993 t/m november 2016 en het voorkomen van ED. Alle gegevens zijn uit ZooEasy gehaald.

Vanaf 1 januari 1993 t/m november 2016 zijn wereldwijd 1835 nesten gefokt. Er zijn 119 gevallen van ED gemeld in 105 nesten (5,7 %). Dat komt neer op gemiddeld 5 ED-gevallen per jaar

geboortejaar	ED	geboortejaar	ED	geboortejaar	ED
1993	0	2001	2	2009	5
1994	2	2002	6	2010	8
1995	0	2003	10	2011	11
1996	1	2004	3	2012	10
1997	5	2005	3	2013	7
1998	1	2006	7	2014	2
1999	0	2007	6	2015	13
2000	12	2008	3	2016	2

Totaal aantal nesten <u>met</u> advies FAC: 1340	waarvan aantal nesten met ED: 90	= 6,7 %
	waarvan aantal nesten dat nu als risicocombi geldt: 633	= 47,2 %
Nederlandse nesten <u>zonder</u> advies FAC: 189	waarvan aantal nesten met ED: 4	= 2,1 %
	waarvan aantal nesten dat nu als risicocombi geldt: 52	= 27,5 %
Buitenlandse nesten <u>zonder</u> advies FAC: 306	waarvan nesten met ED: 11	= 3,6 %
	waarvan aantal nesten dat nu als risicocombi geldt: 71	= 23,2 %

Huidige beleid FAC:

- Als hond ED heeft gegeven mag partner + ouders + grootouders geen ED hebben gegeven
- Als ouderhond ED heeft gegeven, mag partner + ouders geen ED hebben gegeven
- Als beide partners + ouders geen ED hebben gegeven, wordt niet naar grootouders gekeken

Ik heb niet kunnen achterhalen wanneer dit beleid is ingevoerd, noch de argumentatie waarom het op deze manier wordt toegepast. Ook kan ik niet vinden of dit beleid langs de AV is gegaan.

Voor een zuivere beoordeling, gaan de cijfers hierna alleen uit van nesten die een Nederlands FAC-advies hebben gekregen.

Samenvatting Excel-bestand

Van de 1340 goedgekeurde combinaties bleken er 90 (6,7 %) toch ED te geven.

Van die 90ED-nesten zijn er 14 die achteraf gezien een negatief advies hadden moeten krijgen omdat ouders aan beide kanten later ED hebben gegeven en die dus volgens het huidige beleid voorspelbaar waren, 14 uit de 633 combinaties die nu afgekeurd zouden worden.

Met andere woorden, slechts 2,2 % van de voorspelde risico's komt uit.

De samenstelling van de overige 543 goedgekeurde combinaties die achteraf een negatief advies hadden moeten krijgen (maar waar geen ED uit voortkwam) is als volgt:

Lijder x drager	1x
Drager x drager	49x
Drager x ouderdrager	241x
Ouderdrager x ouderdrager	113x
Drager x grootouderdrager	139x

Verwantschap en ED

Er lijkt een correlatie te zijn tussen ED-lijdende en hoge(re) verwantschapspercentages van de ouders, berekend over alle generaties. Hoe hoger de verwantschap, hoe hoger het risico op ED. Een kleiner wordende genenpool leidt dan tot méér ED-gevallen.

Tot 56 %	177 combinaties waarvan 8 met ED-lijdende	= 4,5 %
56 tot 64 %	592 combinaties waarvan 42 met ED-lijdende	= 7,1 %
Vanaf 64 %	506 combinaties waarvan 41 met ED-lijdende	= 8,1 %

Dekreuen

Op de huidige dekreuenlijst (november 2016) staan 132 Nederlandse reuen. Met het huidige beleid kunnen er slechts 20 van hen gecombineerd worden met een teef die eerder ED heeft gegeven. Het zijn vrijwel allemaal jonge reuen die nog geen of slechts enkele nesten hebben voortgebracht, met vaak ook nog jonge ouders die nog niet uitgefokt zijn. Een deel van die 20 dekreuen zal alsnog ED in hun lijn krijgen en daarmee ongeschikt worden voor teven die zelf ED hebben gegeven. Een deel is ook belast met andere erfelijke afwijkingen, door ouders of zelf gegeven. Voor een teef waarbij bijvoorbeeld ook nog gelet moet worden op PDA, wordt de spoeling erg dun of zijn er zelfs geen mogelijkheden zonder op andere criteria in te leveren.

Om die reden is in 2015 besloten de grootouder-regel te versoepelen: een hond die zelf ED heeft gegeven mag gecombineerd worden met een partner die niet meer dan één grootouder heeft die (niet meer dan één keer) ED heeft gegeven. Deze versoepeling is later weer ingetrokken, om onbekende reden.

Heeft het huidige selectiebeleid op ED effect?

Kortgezegd: nee. Het aantal ED-gevallen is niet gedaald sinds het beleid wordt toegepast. In het nu gehanteerde beleid is ED totaal onvoorspelbaar. Van alle combinaties die gemaakt zijn met instemming van de FAC, zou achteraf bijna de helft (47,2 %) worden afgekeurd. Slechts 2,2 % van (achteraf) voorspelde risico's is uitgekomen, terwijl 6,7 % van voorspelde veilige combinaties toch ED gaf.

Alle geconstateerde ED-gevallen zijn uit de lucht komen vallen.

Dat is niet verwonderlijk, want ED kent een erfelijkheidsgraad van rond de 40%, de rest komt door milieu, beweging, voeding. ED kan ook door trauma ontstaan. De erfelijke component is polygenetisch; er zijn meerdere genen die op elkaar inwerken.

Buitenland heeft minder ED-gevallen

Opvallend: het percentage ED-gevallen is bij NVSW-nesten bijna 2x zo hoog als bij nesten die zonder FAC-advies zijn gefokt. Het merendeel van die nesten is gefokt in het buitenland, waar onderzoek op ED verplicht is voor fokdieren. In bepaalde landen worden zelfs hele nesten gescreend. Het fokbeleid is daar gericht op de uitslagen en op wat de honden hebben gegeven. Het gaat dan om het percentage lijdende in vergelijking met het aantal vrije pups, een zogenaamde fokwaardeschatting. De wetenschap geeft aan dat fokwaardeschatting een effectieve bestrijding van polygene erfelijke afwijkingen mogelijk maakt, dat wordt hier in de praktijk bevestigd.

Selectie zoals de FAC die op dit moment hanteert, heeft geen zin. De cijfers laten geen positief effect zien, eerder een negatief effect. Het beperkt de combinatiemogelijkheden en dus de genendiversiteit onnodig, en dat verhoogt het risico op ED juist.

Fokwaardeschatting in Nederland

Bij fokwaardeschatting wordt een schatting gemaakt van de erfelijke eigenschappen van een individu voor een bepaalde eigenschap, gebaseerd op bekende gegevens van nazaten. Het werkt alleen als je veel gezondheidsgegevens hebt van die nazaten. In het geval van ED betekent dat dus screenen van liefst zo veel mogelijk dieren. De vraag is of werken op basis van fokwaardeschatting haalbaar is in Nederland omdat ED-bepalingen hier veel duurder zijn dan in Scandinavië. Het testen van hele nesten is hier geen reële optie. Toch hebben landen waar alleen fokdieren worden gescreend, ook een lager percentage ED-lijdende. Het lijkt dus verstandig om het oude FAC-beleid op ED achter ons te laten en met het Scandinavische model te gaan werken.

Nog een reden om te screenen op ED

In deze tijd is het niet meer verantwoord om niet te testen op een afwijking die vaker voorkomt binnen een ras. ED komt bij de Stabij vaker voor dan HD én heeft méér en ernstigere gevolgen voor hond en baas. Toch testen we alleen op HD. Bij de meeste rasverenigingen van rassen van vergelijkbare grootte, is röntgenen op ED voor fokdieren verplicht. Röntgenen op ED wordt algemeen gezien als de enige manier om de afwijking enigszins onder controle te houden.

Als bijvoorbeeld Dier & Recht lucht krijgt van het feit dat in ons ras regelmatig ED voorkomt en dat er niet op getest wordt, kan dat voor de onfortuinlijke fokker van een ED-lijder zeer vervelende en verstrekkende gevolgen hebben. Er hoeft maar één verbolgen eigenaar aan de bel te trekken. Als dan duidelijk wordt dat er wel een positief fok-advies van de FAC ligt, gaat dat ook voor de vereniging slecht uitpakken. Met dit rapport in handen kan niemand volhouden dat het tot nu toe gevoerde fokbeleid werkt. Of de NVSW dan wettelijk aansprakelijk is, moet worden uitgezocht, maar we gaan gegarandeerd publiekelijk aan de schandpaal.

Om zowel de fokkers als de NVSW juridisch te beschermen, is het noodzakelijk om in ieder geval de fokdieren te röntgenen op ED.

Verplichten of niet

In het buitenland is screenen op ED verplicht, maar röntgenen is hier een stuk duurder. Het zal de pupprijs waarschijnlijk opdrijven. Daarbij werpen verplichte, dure onderzoeken weerstand op bij een aantal fokkers. Sowieso betekent het een extra barrière voor gelegenheidsfokkers. Het lijkt al met al verstandig om testen op ED (in ieder geval voorlopig) niet te verplichten.

Ondertussen kan wel fokbeleid worden ingezet dat beter is afgestemd op het voorkomen van ED, waarbij ook rekening wordt gehouden met genendiversiteit én dat tegelijkertijd röntgenen op ED stimuleert.

Voorstel:

De NVSW gaat adviseren om fokdieren op ED te röntgenen.

Voor honden die niet gescreend zijn wordt een combinatie als volgt beoordeeld:

- Er wordt in principe alleen naar de ouders gekeken; als aan beide kanten één of twee ouders ED hebben gegeven, volgt een negatief advies,
- Als een hond zelf ED heeft gegeven, wordt alleen een negatief advies gegeven als bij de partner aan beide kanten één of meer grootouders ED hebben gegeven.
- Als een hond zelf ED heeft gegeven, volgt een opmerking als bij de partner slechts aan één kant beide grootouders ED hebben gegeven. Het besluit is dan aan de fokker.
- Een hond die zelf ED heeft gegeven mag ook gecombineerd worden met een graad 0 geteste hond die zelf geen ED heeft gegeven, van ouders die ook geen ED hebben gegeven. Er wordt dan niet naar de grootouders gekeken.

Voor honden die wel gescreend zijn wordt een combinatie als volgt beoordeeld:

- Als beide honden in een combinatie gescreend zijn op ED, wordt niet meer naar de ouders gekeken, er volgt alleen een opmerking als ouders aan beide kanten ED hebben gegeven. Het besluit is dan aan de fokker.
- Graad 1 en 2 mag uitsluitend worden gecombineerd met graad 0
- Als een gescreende hond zelf ED heeft gegeven, mag deze uitsluitend worden gecombineerd met een graad 0 geteste hond die zelf geen ED heeft gegeven, van ouders die ook geen ED hebben gegeven. Er wordt dan niet naar de grootouders gekeken.

Fokuitsluitend

- Met ED-graad 3 mag niet worden gefokt
- Met klinische ED-lijders (geopereerd of niet) mag niet worden gefokt
- Honden die in 2 verschillende nesten een geopereerde ED en/of graad 3 hebben gegeven, worden uitgesloten van de fokkerij

Dit voorstel wordt op de volgende AV aan de leden voorgelegd, bij voorkeur nadat het op het fokkersberaad is behandeld.